Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРОАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 22 АПРЕЛЬ, 1986 ШУ. ★ № 48 (7239). ★ Мах 3 кеп.

Даькъала хийла Советски Союза ленински арахьара политика—халкъашта юкъера машари кхерамзлеи чIоагIъяра, дунен халкъаша шерра цхьана къахьегара политика!

Планета тIа герзи тIемаши доаца машар котбалба!

(КПСС ЦК ТIахьехамаш тIара).

ДАИМ ЯХАРГЬЯ СИЙЛАХЬ-ВОККХАЧА БАЬЧЧА ЦIИ

Тахан В. И. Ленин вай 116 шу дуз

Владимир Ильич Ленина цIи дуне революционни эргадаккхара символ хинна дIаэттай, цун хьехам массаза а хургболаш дунен кортамукъала болама ганза юкъебаха6. Цо шийла хьалха хиннача ший сийлахь - боккхача хьехархой — К. Марксен Ф. Энгельсен йита тIехьале кердача исторически хьалашка творчески дегIа а йоалайир, йIаьхий а йир. Цун йоазошка дIахо творчески дегIадаьккар марксизма дерриг керттера доакъош — политически экономи, диалектически историчекин материализм, Iилма коммунизм. В. И. Ленина кIоарггга хьагучадьхар капитализм дегIаахара тIехььарча, имперialистически лагIан законаш тенденцеши. Социалистически революционехь пролетариата диктатурахи, демократенен социализманен тIехь доаттабева къоьсаме пролетариата болча классови союзникех, социальни къамани мукъадаларга хадданза болча бувзамах, социализми коммунизми хьалъяра наькъех, тайп-тайпара общественни строй йоала паччахьалкхенаш машарс яхарх бола цун хьехам дерригча мехний революционерий идейно-теоретически методологически герз а хинна дIаэттад. Къизача идейни тIемашка лорьяьй до марксизм ревизионистски телхарех. В. И. Ленина карагIалънна этгара доккхагIдола хIама да революционни теорин революционни практикей цо,вIашагIтохар. Цо хьаьъ партя Iилма коммунизм болхлой боламца вIашагIтохара, теорин практикен хадданза цаI хилара дийна хIама да. Коммунистически парте дерригга болх В. И. Ленина гIулахха тешаме хиларах бина ба. КПСС, дерригача коммунистий традицешка-массаза а Леинница «дагабаьлар» да. Историе хIара керттера этапе, ерриг принципиальни политически, экономически е социальни решенеш еча парти массаза а ленински практически опыта тIара хьаенай, хьа а йоагIа. Вай паччахьалкхе вай хана экономически, социальни, арахьарполитически дегIаахара проблемаш къестаеш цо творчески хьалдуз вай вахаре меган дола дерригга керда а беркате а мел дар. Ленински хьехам дIахо хьайбузар а хинна дIаоттаеш да документаш: парте XXVII съездо тIаийна КПСС Программа, КПСС Устав, цо могадаь 1986—1990 шерашка а 2000 шерага кхачалца а йолча юкъе а СССР экономически социальни дегIайоалаяра Керттера лостамаш. Ленина Iилманца кийденна, Ленина хьаьъча парте кулгалаш дола советски халкъ бIубенна дIахьалахшкахьа дола, вай Даькъе кердача, кхы а лакхагIча доазонашка а югаш.

В. И. Ленин. (В. Н. Ленин а, М. И. Ульянова а Горкашка яхача фотографе фрагмент). 1922 шера август бетта юххье.

ТАСС фотохроника.

ДОТТАГIАЛА ТIЕХЬ ВIАШАГIКХЕТАР

20 апреле Берлине вIашагIкхийтар КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачеви СЕПГ ЦК Генеральни секретарь, ГДР Пачхьалкхен Совета Председатель Э. Хонеккери.

КПСС - ен СЕПГ - ен, СССР-ен ГДР-ен цхьана къхьегагга дIахо кIоардага дешаш дийцар. Дунен халкъашта юкъерчъа хьала актуальни дешаш хьакъехьа дагабаьлар.

Безаме чакхдаьлар къамаьт.

(ТАСС).

ВЕНОК ЙИЛЛАР

БЕРЛИН, 19 апрель. (ТАСС). ГДР-е еза моттиг доархIан да берлински районе Фридрихсфельдера немецки революционни болама къоьсамхой мемориальни кашман. Царна юкъье я оболнск. Цунна генахьа йда кашман тIара немецки болхлой болама баьчча Карл Либкнехтен, Роза Люксембурген, Эрнст Тельмана, Вильгельм Пика, Отто Гротевола, Вальтер Ульбрихта, кхычар мраморни плиташ.

Тахан Фридрихсфельдера кашмашка хилар КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачен кертте вола КПСС делегаци.

Мемориале дIачуводача КПСС делегацена нерге латтачунга моарша хьалтар СЕПГ ЦК Генеральни секретара, ГДР Пачхьалкхен совета Председателе Э. Хонеккера, республика кхыча партийни паччахьалкхени деятелаша.

Торжествени церемонеш юкъе даьъа лоаларш мемориала дIатIаболату, мраморни плиташ тIа венок юлл. Венока цIена лента тIа йдаьд: «Немецки революционни болама гIорбаьнна болча деятелашта, СЕПГ XI съездера КПСС делегаци».

КПСС делегацен ГДР кулгалхоши сар йист ца хуьлу сатем этта дхьан минута халкъашта юкъерчен коммунистически болама гIорбаьнна болча деятелаш. Советски Союзен ГДР-ен паччахьалкхений гимнаш лехьар.

ЛЕНИНСКИ ТРАДИЦЕШТА ТЕШАМЕ ХИЛАР ГОЙТАШ

ОВСАРЕ КЪАХЬЕГАШ, ДОККХИЙ ТОПАМАШ ДОАХАШ ЧАКХДАЬККХАР ЛЕНИНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОША

Доккха цIей хинна

РСФСР жилищно - коммунальни боахама чуйоагIа экспериментально - механически завод вай республике къоначIа йолча предприятеех я. Уьх тIехьарча массехь шера дика болх бу цун коллективо. ЦхьайтталагIча пятилетка планаш тIаийна хиннера социалистически денхаращи хIама хьалха ихоачандарах республикански сийлен Улга тIа а йоаккхаш ихоалагIа моттиг хьожайир цунна.

Дика къахьегарца чакхьяккхар заводчанаша уьх шера хьалхарча кварталца план а. Задачел совгIа аракийар 12 эзар сома маьха хьалъяьа эшаш товараш. Цу юкъа къахьегаша соседие планал совгIа лакхенна4 процент.

Iуйрийна пхиъегама цIей дадолдала ах сахьат хьалха эргадакккхара митинге гулбелар болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера мах. Из хьайийлар предприятие партийни организацие секретарга Оболский Феликс Михайлович.

Цун тIехьагIа къамаьл дацча тIемен яхьалхегамен ветерана В. Черняева гулбенараш тIахьийхар 120 процентал чухьяьха йоацаш балха норман ихоачашъяра.

Тхо лаьт сборочни цехе. Массанахьа цIена, достам болаш я. Балха дн дIадоладенна дукха ха ене а цхьа машин вIашагIъелла бовла боахк сборщинаш.

ХьатIаоагIа участка начальник Аушев ИсмаIал.

— Тахан тхоаI массазара болх барал совгIа, Нохч-ГIалгIай гIишлон управленена чуйоагIачча полпагIча СМУ, РСУ дехарца бетон, мирхал чулоаттаде 37 металлически яьшка е езаш а да тхо, — йоах ИсмаIала:

— 3 эзар сома маьха я уж. Цул совгIа 8 машин, гаьнашта молхаш ётта 5 трактор арахецаргIа ашна дехкар а тIаийнад оаха. Тахан 150 процентал чухьяьха йоацаш норма ихоачашъе лаьхьIад оаха.

Халкъа эша товараш арахецаш я В. Васильева бригада. Цо 11 сахьат доалача хана дийнахьара норма ихоачашъярах рапорт лу завода управлене. ХIаьта балха ди дадалехьа кхы а 18 биъ сома маьха товараш арахецарда ерригача уьхстке.

Инструментальни участке «хIехкаш» ба болх. Сборщинашца яхье баьина къахьегаш ба ук тахан.

Шийтаможна югIаийрза воал заводе дикагIчарех лоархIан вола токарий бригадир Мартыненко. Цунна снай: «КПСС XXVII съезда цIерах йола бригада» яха сий дола цIи. Ала деза заводе из тайпа цIи лелаеш шиъ бригада хилар. ШолларгIъяр я Гечебаев Юре кулгалдер.

Делкъийца сахьат доалаш латтача хана директора кабинете телефон тох кхы цхьаьнха бригадера сборщинийчу, ихоачашъьяьй дийнахьара норма. ХIаьта ди йистедала юкъейисача хана кхы а кхъ машина сборка ен, 5 металлически яьшка хьаен вIашагIелхьдаре хилар хоам бу бригадира В. Искрюка.

— Къьяьста дина болх бу массе а хана сборочни участко, — яхаш дувш завода директора Киев Хизира — Дукха ха яц Аушев Исмаiла цIена болх бу. Вахьа хIаньле ше визза специалист вола гулъелар.

Чакхдоалаш латт балха дн. ХIара сахьат массаза доал участкашца хоаман ду мел балхаш дадл. Цу хьакъеъа информацеш гулъеш, царна обработка еш я субботника доастам телара цIтабе ягIаш йола планови отдела начальник А. Алексина, ПIехьарча лоархIамех «Щеча шоатгайнадъ» аракийар 4 эзари 9 биъ сома маьха продукци. ХIаьта шоай алапех 420 сом шийтгагIча пятилетка фонде дIатту а делар.

— Тахан мел дац балхаш кхоьъча биIдала, материалий, электроэнерге чотагIа дадл, — йоах Ф. Обольсне. — Шу чакхдалехьа ихы бIарчча кIира ихомбаьчун чотагIа болх бе хьожагIа тхо.

КъахьегамаI цIей чахкдаьнад. Завода цIеча уголоке гуллуш ба болхлой. Цига шоай шефашта концерт оттаде кийлуш ба номер 49 йолча школа дешархой.

А.-Т. УГУРЧИЕВ.

РЕПОРТАЖ

Массане дакъалаьцар

Сецца Грозненски технологически транспорта управленне наIарга кийсенначоа гургIар йIла, керда басар хьекха коара арайоагIа КамАЗ-аш, КрАЗ-аш, ТАТРаш, автобусаш, кхыйола машинаш. Уж йоах В. И. Ленин вах 116 шу дизара хетадаьча Ерригсоюзни коммунистически субботнике дакъа лаца.

Коара хьахов Леонтьев, Дайбехах, партех, къахьегамах дола иллеш. Дехьа а сехьа бIаргагу дегаш айденна бола къахьегамхой.

Этгара хьалха тха къамаьл хилар волгелада Насуханов Шахманаш. КхоалагIа шу да цо ухх коллективе болх бу. Доаккхал деш бувш Цахмана шийла къхьегаи бола шоферанг Рамзаев Лема, Льянов Батыр, Шкредов Владимир, дукхха а хьыбараш. Царех цхьабараш исховьла доагора-смолкни материалий чотах болх беш ба.

— МалагIа уйла йолаш дIаболабу1а болх, — хетт оаха цунга.

— Со а новкъостий а тахан дегаш айдена а хаиал хьалха тхоай декхарш кхоачаше лъархIа а да.

Болх даьъ1ал а бийца нахъавакхар оаха из.

Управлене коа тайп-тайпара балхаш деш ба дунгха нах. Гаьнашта кIира тохаш ба В. Босчастиан, Я. Гончарук. Бокихача безамца ду цар шоаш дер.

КIезига дIахо вахьча басар тоха цех я. Цига болх беш ва Р. Гапураев.

— Тахан кгг автомобиля басар тоха лаьхьIад оаха, — йоах цо. — Делкъа ха хилале тхоай декхар кхоачашдерда оаха, тIехьа кхыдола балхаш чакхдоларгда. Цех а я лостам бе безаш.

Гаьнара дIахьекача биаргагу тишш ышк хьатIанхуьш бола нах. Из тахан пхи тоше гулде деш ца да.

Кхехкаш ба болх авторемонтни мастерскешка а. Уихаза кулгалдеп ва вонхагIвола мастер Э. Исраилов. Ший новкъосташа П. Тимофеева, В. Парвязца, А. Носковца КамАЗа мотор меттаоттабеш боахкар уж.

Управленена чуйоагIача гIишлон комплексни бригада болхлой медпункта тхов тоабеш бар. Царна а коа лостам беш болхача болхлоашта а новкъостал деш ба № 37 йолча подшефни школа-интернат сецкархой Л. Мордвинцева, Р. Романцова, Н. Джантаева. кхыбараш а.

Субботник дIадахьара штаба кулгалдеп ва партнома секретарь Чернов Михаил Иванович.

— Ништа барттайна къахьегар хилча доамаш а меттахьара даха яиз кхоачаргба, — йоах цо. — Массанена а донкха цIей хиннад тагханарча денах. Субботнике аравашнна 680 сар. Шоаш дайм кхъхегача моттиге хургна царех 350 сар. Лине тIа аравагIъя 150 машин, пар шин эзар тонн мовхьаш дIа-ъа хьоргда. Пятнлетка фонде дIачувургда эзар сом.

Шийй бонкхагIболча новкъостий Лехьа-Хьоза УТТ комсомольцаш. Хьинар айденна къахьегаш ба Л. Исаева, В. Эльмурзаев, С. Киселев, Ю. Рыпгин. Цар шоай ва кулгалхо — ВЛКСМ комитета секретарь Арбиев Илез. Царех дакхийтар подшефни школера комсомольцаш а.

Массанена а тоам а беш чахкдалар субботник.

* * *

Iуйре. Пролетарски улицагIа хьалдеш латтача ййс этаж йолча цIен коа дукха нах ба. Гуш да уж дог айденна болга. Цун бахьан кхетлу пенах хьалтеха доалача доозунга тIара йоазуш Iодийлача. «Дерригаш а Бритсковцийн ленински комму-

(Инстедозаир 2-ча оагIо тIа).

ВIАШАГIКХЕТАР ТIЕХЬ ЙОАЛЛА ЦIЕРАХ ЙОЛА БРИГАДА

Ший станока IотIаийрза воал заводе дикагIчарех лоархIан вола токарий бригадир Мартыненко. Цунна снай: «КПСС XXVII съезда цIерах йола бригада» яха сий дола цIи. Ала

Сийле хийла хьалхалаттарий!

1986 шера хьалхарча квартале хьайбай продукташ яхаран кийчъяран районаша, колхозаша, совхозаша, бригадаша, хьайбай боахама болхлоша лоаттаьяча социалистически яхье итоган ъьй. КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофан ВЛКСМ обкомон тIайийача социалиста республикански яхье котъьяьнгар а лаьрхIа, хьожайй

Районаша юкъе:

Хьалхара моттиг

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофан ВЛКСМ обкомен карара кара тела ЦIе байраех а луш, сийлен республикански Улга тIа а йоаккхаш

НАЗРАНОВСКИ РАЙОНА;

Шоллагlа моттиг

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофан ВЛКСМ обкомен Сийлен грамота а луш, республикански газеташ тIа чIоагIдаьча сийлен Улга тIа а йоаккхаш

НОЖАЙ-ЮРТОВСКИ РАЙОНА;

Кхоалагlа моттиг

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофан ВЛКСМ обкомен диплом а луш, республикански газеташ тIачIоагIдаьча сийлен Улга тIа а йоаккхаш

НАДТЕРЕЧНИ РАЙОНА;

Боахамашта юкъе:

Хьалхара моттиг

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофан ВЛКСМ обкомен карара кара тела ЦIе байраех а луш, сийлен республикански Улга тIа а йоаккхаш

Назрановски района «40 лет Октября» совхоза;

Шоллагlа моттиг

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофан ВЛКСМ обкомен Сийлен грамота а луш; сийлен республикански Улга тIа а йоаккхаш

Назрановски района «Назрановский» совхоза;

Кхоалагlа моттиг

КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофан ВЛКСМ обкомен диплом а луш, сийлен республикански Улга тIа а йоаккхаш

Грозненский района «Грозненский» совхоза.

Социалистически хьожайна а лаьрхIай, республикански газеташ тIа чIоагIдаьча сийлен Улга тIа а йъай:

Сунженски района **КПСС XX съезда цIерагIара** колхоза;

Наурски района **«Россия»** совхоз;

Шалински района **«Искра»** совхоз;

«Ачхой-Мартановская» птицефабрика;

Шалински района **«Шалинский»** совхоз;

Надтеречни района **«Гвардейский»** совхоз;

Шелковски района **«Шелковский»** госплемзавод.

Фермаштеи бригадаштеи юкъе:

Назрановски района **«Знаменский»** совхоза № 1 йолче шурйи ферма;

Назрановски района **«40 лет Октября»** совхоза № 3 йола шурйи ферма;

Шалински района **«Московский»** совхоза шурйи ферма, Ачхой-Мартановски района **«Лермонтовский»** совхоза № 2 йола шурйи ферма;

Гудермески района **«Кошкельдинский»** совхоза шурйи ферма;

Сунженски района **КПСС XX съезда цIерагIара** колхоза № 3 йола шурйи ферма;

Сунженски района **КПСС XIX съезда цIерагIара** колхоза № 2 йола шурйи ферма;

Наурски района **«Терский»** совхоза шурйи ферма;

Шелковски района **«Комминтерн»** колхоза шурйи ферма;

Наурски района **«Россия»** колхоза шурйи ферма;

Шалински района **«Курчалойский»** совхоза шурйи ферма;

Урус-Мартановски района **Мичурина цIерагIча** совхоза шурйи ферма;

Ведана района **Орджоникидзе цIерагIча** колхоза хьайбаи леллау ферма;

Ножай-Юртовски района **Орджоникидзе цIерагIча** колхоза хьайбаи леллау ферма;

Советски района **боахамашта юкъерча объединенна** хьайбаш леллау ферма.

Республикански яхь условеш ихоачашъьелга Iалашъдаьча хьайбай боахама болхлой йоккха группа социалистически яхье котъьяьнгар лаьрхIар.

Производстве хьалхалаттарша юкъе:

Этгара доккхагIча хьожамаш дола хьайбай боахама болхлой республикански газеташ тIерча сийлен Улга тIе бекъаб:

К. Тимирсултанова — Шалински района «Московский» совхоза доярка;

Ш. Дадашев — Грозненски района «Гикаловское» производственни объединенне дахкача доаханга хьожа скотник;

У. Ахмедов — Ножай-Юртовски района Гагарина цIерагIча колхоза скотник;

А. Исаев — Наурски района «Россия» колхоза жайу;

Т. Дадашева — Грозненски района «Гикаловское» производственни объединенне телятница;

Я. Гадаборшева — Грозненски района «Старюртовская» птицефабрика птичница.

К. Д. БУРМИСТРОВНА Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота йларш дола

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Бовъаьнаш лорачеча оргашка дунихача шерашка берзате болх барах республика общественни вахара юкъе хьинаре даккъа лацарахи вьча дийнахьа денз 60 шу даларца дувзаденен **Бурмистров** Константин Дмитриевича — республика Лакхехьарча суда председателе ла Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАБЕНЬКИН.

гор. Грозный, 1986 шера 18 апрель.

ЛЕНИН

Нохч-ГIалгIайчеи

Нохчийчеа а ГIалгIайчеа а хиннавац В. И. Ленин. Бакъда, революци а ялалеъка дуккха хьалхагIа денз бувзам хиннаб цун Кавказанца. Кердача хьалашка марксизм дегIайолаеш, пачхьа замалахь вIалла бокъо йоаташ, хало а Iазап а, оаш дахьнача хьалъашта, нерца цхьана лоамароашта а цо хьийжаб кортамукъаленга бода ца иннъ. Геттара терко тIеIаяхйта хьожаш вар из мехьдаьтта - дханкъача Грозне бохлюша промышленнийкинцан да доаттабеча кхоьсамга. ЦIаккха хьалаг дуи Къулбаседа Кавказе эгIара чIоагIгIа бохучу-шевистски организацецара бувзам. Революци хиннач уI тIехьаIга В. И. Ленина гIо дир цхьаъара контрреволюционни инзаш хIаландеш а Советий Iаьдал оттадеи а. Кавказе Iалъамате хала дар Советий Iаьдал оттаде а чIоагIе а. Из ихетаде а доаIга, хIана аьчча, Къулбаседа Кавказе миссел тайп-тайпара пъкашац дацаш цхьа моттиг ящар Россе. Цудухьа из ихетадеч, контрреволюцец питам тессар къамий цхьоагIо а барт а ца хилийтара, шоайла уж вIашагIа лотабе гIертар. Дерриге из кхета а деш, иу гIулакха чIоагIа йоакхо йора В. И. Ленина.

Сийлахь - йокхуза Октябрьски социалистически революци кIийчеи а чакхвоккхаш а, цIаккха цахдаш бувзам бар цун Грозмерча большевикнаца. Цу деношка, эшаш мел долчуьна директивеш йолаш хинна цун статьяш тIайоахар Грозненски Совета орган хиннача «Новкъост» яхача газето.

1917 шера декъарг бетта Ленин Грозне байт Чрезвычайни комиссаран — нохчий ши воша ЯндаровгIар Махмади Османи. Цар нертберча деккарех лаьца цартарча мандаташ тIа йздьдар: «Терски области Караулова банде IоцIенъе еза, эрсий ахархошта, нохчашта, кIаргента, гIалгIашта, черкешта, кумыкашта, негIиета лаьтта дIадала деза доаггIача тайпара шоай къаман хьалаш тоадаь пан бувзам дIаIовзийта, аьнна.

Граждански тIом болча шерашка а кIайчаргардийнаш а интервентий а банданаш йохае чIоагIа гIо дора сийлахьбоккхача бакъчаь Грозмерча пролетариата а Нохч-ГIалгIечи ахархошта а. Иштта, Вильдин тIом латтош, В. И. Ленина тиццатIавирIа Хьалха Комиссарий Совето 1918 шера 27 августа тIаийнар, бIечераховаца го бачча Грозмера гIо дарах бохь со цам. Ильича чIоагIга ха лоара, деникинцаца духьаларча къовсамге гIеттача лоамарой хьалаш миштад, цар фо дина ба, царна фу гIо ешт. Из дика доаих С. М. Кировцеи Г. К. Орджоникидзецеи цун хиннача перепискас. Цу ленински Кошкино дика Грозненски Терека гонахьа дIахача халкъий кхелаш цунна мел дагайоьхкаш хиннай. Ленина цIерагIа, майIра а денал тойташ а моастагIчоь лата, тIехьеъар бабучас баххийтача Грозмерча боллхой пролетарски батальонаш, Алхан-Юртара легендарни Шухов, Шерипов Аслангеча цIе дошлой, Долакха-Юрта лоараь дог майра гIалгIай кIанчIий, цIечу казака Дьяков Александра отрядаш, Энажкъонгий-Юртара а Сухротара а сий дола партизанаш.

КIайчагвардейций бандаша хIаладелор Нохчийчу а ГIалгIайчеи а халкъа боахам, йсхайр юрташ, дир кхидола донкха зеи-аш. Из дерригга дIа а хойташ, Ленингара динхар. Орджоникидзе цамма-рошта материалий гIо дар. Цу дехара жоп луп Советнакома Председателга айтача телеграмма тIа дар ер деташ: «Аз дехкарийла ву хьо, Халиъь Комиссарий Совете гIолла парна ахчанна гIо делга аз чакхдоаккхаргхилар лоамароашта дIахайта. Цу чоуах лаьрхье дIале царна 200 миллионе. ИхIадала иа деваш лоамароашта из ахча далара хоам кепатеха арабьлар «Цlе ГIалгIайче» яхача газета тIа 1920 шера 29 апреле.

Сел йоаккхо еш Ильич вай мехкара хьожаш хиларо, гIо дир кIайчагвардейцаш, пачхьа замалахь вIалла бокъо йоаташ, хало а Iазап а, оаш дахьнача хьалъашта, нерца цхьана лоамароашта а цо хьийжаб кортамукъаленга бода ца иннъ. Геттара терко тIеIаяхйта хьожаш вар из мехьдаьтта - дханкъача Грозне бохлюша промышленнийкинцан да доаттабеча кхоьсамга. ЦIаккха хьалаг дуи Къулбаседа Кавказе эгIара чIоагIгIа бохучу-шевистски организацецара бувзам. Революци хиннач уI тIехьаIга В. И. Ленина гIо дир цхьаъара контрреволюционни инзаш хIаландеш а Советий Iаьдал оттадеи а. Кавказе Iалъамате хала дар Советий Iаьдал оттаде а чIоагIе а. Из ихетаде а доаIга, хIана аьчча, Къулбаседа Кавказе миссел тайп-тайпара пъкашац дацаш цхьа моттиг ящар Россе. Цудухьа из ихетадеч, контрреволюцец питам тессар къамий цхьоагIо а барт а ца хилийтара, шоайла уж вIашагIа лотабе гIертар. Дерригга из кхета а деш, иу гIулакха чIоагIа йоакхо йора В. И. Ленина.

Сийлахь - йокхуза Октябрьски социалистически революци кIийчеи а чакхвоккхаш а, цIаккха цахдаш бувзам бар цун Грозмерча большевикнаца. Цу деношка, эшаш мел долчуьна директивеш йолаш хинна цун статьяш тIайоахар Грозненски Совета орган хиннача «Новкъост» яхача газето.

1917 шера декъарг бетта Ленин Грозне байт Чрезвычайни комиссаран — нохчий ши воша ЯндаровгIар Махмади Османи. Цар нертберча деккарех лаьца цартарча мандаташ тIа йздьдар: «Терски области Караулова банде IоцIенъе еза, эрсий ахархошта, нохчашта, кIаргента, гIалгIашта, черкешта, кумыкашта, негIиета лаьтта дIадала деза доаггIача тайпара шоай къаман хьалаш тоадаь пан бувзам дIаIовзийта, аьнна.

Граждански тIом болча шерашка а кIайчаргардийнаш а интервентий а банданаш йохае чIоагIа гIо дора сийлахьбоккхача бакъчаь Грозмерча пролетариата а Нохч-ГIалгIечи ахархошта а. Иштта, Вильдин тIом латтош, В. И. Ленина тиццатIавирIа Хьалха Комиссарий Совето 1918 шера 27 августа тIаийнар, бIечераховаца го бачча Грозмера гIо дарах бохь со цам. Ильича чIоагIга ха лоара, деникинцаца духьаларча къовсамге гIеттача лоамарой хьалаш миштад, цар фо дина ба, царна фу гIо ешт. Из дика доаих С. М. Кировцеи Г. К. Орджоникидзецеи цун хиннача перепискас. Цу ленински Кошкино дика Грозненски Терека гонахьа дIахача халкъий кхелаш цунна мел дагайоьхкаш хиннай. Ленина цIерагIа, майIра а денал тойташ а моастагIчоь лата, тIехьеъар бабучас баххийтача Грозмерча боллхой пролетарски батальонаш, Алхан-Юртара легендарни Шухов, Шерипов Аслангеча цIе дошлой, Долакха-Юрта лоараь дог майра гIалгIай кIанчIий, цIечу казака Дьяков Александра отрядаш, Энажкъонгий-Юртара а Сухротара а сий дола партизанаш.

КIайчагвардейций бандаша хIаладелор Нохчийчу а ГIалгIайчеи а халкъа боахам, йсхайр юрташ, дир кхидола донкха зеи-аш. Из дерригга дIа а хойташ, Ленингара динхар. Орджоникидзе цамма-рошта материалий гIо дар. Цу дехара жоп луп Советнакома Председателга айтача

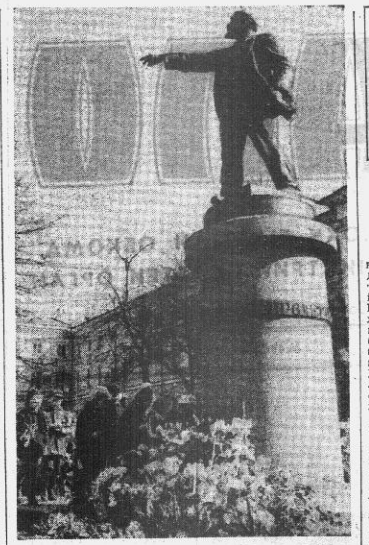

Ленинградцаш, берригга советски нах а санна, кийчбалар В. И. Ленин вай ди белгалданнхка. Дунен пролетариата балучо революционе-рех болх беш хиннача моттигашка хьажа ухачча наьха тоатол ихоачалуш дац. Уж хьож музее экспозицешна, революционни сийлен исторически памятниншна.

СУРТА ТIА: Смольнена хьалхашкара. В. И. Ленина деIа памятник.

Н. НАУМЕНКОВА сурт
ТАСС фотохроника.

Даьй гIулакхаш диц ца долийташ

Фашисташ эшабалца тIом тIа хьалха латтачарца хинна. Даьхенна хьалхашкара дизза дехкар ихоачашъь тIом тIара цIавера вай мехкаю Султыгов Османа Ахьмад.

В. Куйбышева цIерагIга тIема - инженерни академе 160 шу дизара хетадаьча книжка тIа да иох даьнна шоай вахар дIадахьа, аьнна. Иштта дув бу цу деношка тIой-Юртарча а Долакха-Юртарча а наха.

Ильич вешначуь тIехьаIга ленински тIахьежамах духха нах дIачубакар парте: Иштта, духьхьал цхьаи Грозненски партийни организацие РКП(б) муIаршна хьинна 2000 совгIа саг. Парте дIадеда шоаш-ияаш заявленеш язйора цхьацIабоача къахьегIамхоча а бIарчача коллективаша а. Цар тIа цар дувнаш дар Ленина васкеташта мутIахьа хида, диза уж ихоачашде. Уж заявленеш кепаттар газеташ тIа.

1920 шера 13 августе, Ильич дийна волча хана, Грозненски цхьаи улицах цун цIи тиллар, хIана цун цIерах йона проспект я из. Бабуча цIи лелаю Заводской райончуна культура Двореца, республикерча колхозаша, совхозаша, заводо. Нохч-ГIалгIайчен столица эгIара хозагIча майда тIа латт В. И. Ленина оттадь памятник. Духха нах бе республике Сийлахь-боккхача Даймехка тIом тIа а машарча вахаре а хьаьнала къахьегам бахьан Ленина орденаш енна. Нохч - ГIалгIай АССР а город Грозне а лелаю уж орденаш, енна уж республикан массехь предприятена а.

Юьаргга хьалъхьал долча ленински къаман политика бахаре йиззаш чакхболаш зи-лар бахьан долиш, тахан Нохч - ГIалгIайче дIаэтгай дегIаена индустри, бокъа юрта бохам, лачха культура йола мохк а хиина.

Ш. АХМАДОВ,
исторически Iилмай кандидат.

Парте йола 62 шу

Фурсеева Евгения Дмитриевна вай республике эгIара къаьнахчарех йола парте член и. 62 шу да коммунист яха сийдола цIи цо лелаю.

— Евгения Дмитриевна, хьо парте хIай Iаьдал эттаде. Ленински тIахьежамах хилар хьох коммунист?

— А, сийлахь-вокхача бабуча В. И. Ленин дийна пар со парте членалла нанда-йидар хуьаш. Цунах аз доIкхал а ду. ХIъьта парте членалла со дIайийар Ильич венначуьл тIехьаIга. Из дар 1924 шера март бетта. Цу хана тхо Одессе дахар. Тахи санна дагадоаргIа сона бабуча вена да. Шийла, духха лов уллаш да дар из. Iаламо а таьест лаьцадар цу дийнахьа.

ЦIагIара цIагIа а. ухаш, нахата из гIайгIане хоам бо ура оахь. Из къьза а хала а хоам бе ца моташ, даггара дог тIехкаш делхар тхо, из дIахеза нах а белгар. Цул доккхагIа таьест хинна а дац е хила йиш а яц къахьегIа адам.

В. И. Ленин венначуьл тIехьаIга кхы а чIоагIгIа партена гонахьа ихота а денна, белажах белаш а тоташ дIаэтта къахьегар советски наха. Бакъда, кIезига бацар Ильич дIабаьнначуьл тIехьаIга Советий Iаьдал дохардда мотташ хиннарца а. Из хана тхо Одессе дахар. Тахи санна дагадоаргIа сона бабуча вена да. Шийла, духха лов уллаш да дар из. Iаламо а таьест лаьцадар цу дийнахьа.

ЦIагIара цIагIа а. ухаш, нахата из гIайгIане хоам бо ура оахь. Из къьза а хала а хоам бе ца моташ, даггара дог тIехкаш делхар тхо, из дIахеза нах а белгар. Цул

Цу хана дийца нах кIезига бар вай мехка, хIъьта со кIезига - духха дийнна яр. Дийца нах чIоагIа ялаш бар дунен тIа эгIара хьалха хьаьнинача къахьегIамхой Iаьдала. Цудухьа иэхан къаьнарча специалиста хьежамчал а деш ечетни болх-хо хилар сох. Финансове организацина къахьегIа яр со цу шерашка а тIехьаIга а.

Цу къаьнарча специалистех ихьаболчар тийпабоаг а лелаборга, банъда, бар нарца ворхIа дерригга поашта довр, шоаш Iомадьар тхона хьа-Iомадьи бараш а. Царех вар са хьежамча а. Цо дина кхетайора хуьшена замо.

— Евгения Дмитриевна, хьа вахар бIарчача Советий Iаьдала вахара истори чулоацаш да. Духьхьал шоай балха гIулакхаш кхоачашдь да Iеш, общественни вахаре а Iалъамате чIоагIа даккъа лоацаш хиннад иу хана масса-ме а хIъна дац аьнна. Хьа вахаре мишта нийселар из гIулакх?

— Бокъхьалгар аьлча, иу хана хIаране, балха лучуьл духьхаIга ца дIалодра общественни вахара. Массехь дар уж иу хана де деза ламаш: собственникаш, рейдаш, тайп - тайпарча къайлагIча а гучахьарча а моастагIашца пхиша кIоьсамаш, балхаш раш. ЦIанкха сона диллургдовцаш дара тхо, Бакъда, цхьа-м дина кхеравелар со. Цхьан юрта дахадар тхо продразверстка рейдаргIа. Хьо ухъаха хиза аьнна, юрт-совета конторе со цхьаь нита а йита, дIабахар са новкостий. Са а дайра, бийса а хилар, царех саг юха ца воагIаш. Шозза-хоззаа чIабахар со кхераш гIерташ бараш а. Диннахьа-м кхераларгIойлаш яцар со, бакъда, бийсанна корах чуьтехьа кирпичнеш цIъарнех чура са дIалихьар, гош эгадьлар, бокъхьалдар, аьлча, иу хана сона духъхаIга дагалаьттараш-м дIабаха, фу деш да. Царна фу хиннад сона ца хоьш бола новкъостий бар. Цу хинна хьабабьхкар уж, дика дика духа алат я дахьаш...

— Нохч - ГIалгIайчене мишта нийсьеннай хьо?

— Са мар Иосиф Ефимович Бердичевский хьакъожавир Грозненски консервни заводе. ЦIК парторге вахар. ХIъьта сох уммхазарча консервни тресте надирал отдела начальник хилар. ИштанийделIар тха ухъаза дала дIадахкар.

— ТIом хьоцу фу деш дар цо?

— Цу хана а цига болх беш яр со, хIъьта са мар парте Грозненски горкома секретарь вар. ТкъоалагIча шерашка санна, духьхьал вай болх бан ле йинш йоаташ ца йоагIаш. Из дика хьувкъам болаш карарча шера хьажкIаш а къьгIанга культурашца а хьалхасеъа. Кхашкера балташ чакхдоаккхаргхилар интенсивни технологеташ.

Лаьтташ леладеларе санна хьинаре къаьнгаш бе хьайбаш леладеларе. Хьайбай продукташ хьарам - бечам республикин колхозашеи совхозашеи лелабьча социалистически яхьа цхьоалагIча квартале тхьлхара тIом тIа фермаш хьайбаш леладеларе. Из царна кIарлаш а доаг. Сона дага мел доагIача хана, хIъьта цу ферме аз боллаш бу тхьаь пхиъ шу совгIа хе я, цхьа хиннадеш, пачхьалкхенкомца шура а дуьлуш а доккъера хьалхарча квартале план кхоачаш ца еш. Дика хьохкамаш гойт уух шера а. Шурех наьха яхьа бяття план 116 процент кхоачашйар, хIъьта дулх — 112 процент.

Республика хьайбаш леладеларе социалистически яхьа КПСС Нохч - ГIалгIай обкомо, Министрий Совето, обпсовпрофо, ВЛКСМ обкомо яьча кхетех хьалъара мотти а хьожагIе, цхьоалагIча квартале республикански газетий сийлен Улгга тIа яьккхар тха коллективе.

Цу толашта кхача хъьсстта дохкха новкъостах дир доаркъаьа: Дагиева Ружьмата, Дебирова Зурьас, Ибрагимов Ибрлапта, Гандурова Хьаважс; хIъьта консультанта: Дубаев Лечче, Тушаев Хьамзата, кхьчар.

Нохч-ГIалгIай Iаьсий леладеларе а. Ас айса, хIара Iалъсилга динхьаьеи бусти 800—900 тха а долал тIахьежамаш болх бу карера шу дIадоледеча ден.

А. АРСАНОВА,
Ахгой - Мартановски рIона «Лермонтовский» совхоза шоллагIча ферма Iаьсий леладер, Ленина, Къьхьгама ЦIеча Байракха, «Знак Почета» орденний наградер.

Орденаш лелаечар дувц

СОАХХАРЧУЛ ДУКХАГIА

Доккхийча толамашца дезду тха совхоза къьхьегамлоша Владимир Ильич Ленин вай ди. Ялат, шекара сеюлаш, коартолаш паччалъалкхена йохкара цIьайтIагIча пятилетка плеш наш динка тIехкхочашъь бола лаьтташ леладерзар тIатеттIа къьхьегаш бе шийтIалагIча пятилетка хьалхарча шера.

Иштта, агротехнически эгара дикагIча хана дIайийчаь коартолаш, доаккъера культуръаш, дIаоош латт ялатан силосни лаьрхIа йола хьожаш.

Доккха, лоархIаме декхар тIавийцад Кодзоев Бахьадгина кулгалдеча подрядан зве-ос. Сталгова цIерагIа тIом тIа, чов яь вар Ахьмад а.

1943 шера март бетта денал долча бIухочоа докхха совгIат делар — Ленина орден.

Советий Iаьдал оттадеча хьалха лаьттачарна юкъе хинна Ахьмада да Османа. 1919 шера гера бе а доалаш, денинзцанта дуьхьала тIом баьб цо. Уьказа окопашка шелал а кхийтта, цIавена ийс ди мара ца доаккхаш кхелаш

ТIемо дохадь вахар юхаметтаотта, хьинаре къьхьегар тIавийцад Кодзоев Бахьадгина кулгалдеча подрядан зве-ос. Сталгова цIерагIа тIом тIа, чов яь вар Ахьмад а.

1943 шера март бетта денал долча бIухочоа докхха совгIат делар — Ленина орден.

Советий Iаьдал оттадеча хьалха лаьттачарна юкъе хинна Ахьмада да Османа. 1919 шера гера бе а доалаш, денинзцанта дуьхьала тIом баьб цо. Уьказа окопашка шелал а кхийтта, цIавена ийс ди мара ца доаккхаш кхелаш

ТIемо дохадь вахар юхаметтаотта, хьинаре къьхьегар тIавийцад Кодзоев Бахьадгина кулгалдеча подрядан зве-ос. Сталгова цIерагIа тIом тIа, чов яь вар Ахьмад а.

1938 шера В. Куйбышева цIерагIа йолча тIема - инженерни академе деша вода зIамина саг. Диъ шера деша хиъна цун уьказа. Цул тIехьаIга тIом болабелар.

1941 шера июнь бетта денз Сультыгов Ахьмад тIом тIа волиш чакхвалар. Фашисти кIъзал, советски наьха денал бIаргадайнадар цунна. 1944 шера капитан Сультыгов 373 стрелкови дивизена чуйоагIача саперни ротан командир а волаш, Миргород мукъабаокхача вар. Уьказа денал, майрал бIаргайнгIарах Османа Ахьмада Даймехка тIема цхьоалагIча степена орден ялар. Цо даьа лаьцад немецко - фашистски гIаврахоех Винницки область мукъабаокхача. Сультыгова саперни рота хинналг Днепр яхача хих шоай дивизе подразделенеи лодиъашна дехьайбоахаш. Кхераме а хала а гIулакх дар из, къьсгта кхераме яр дийнахьа хаддаиза моастагIий авиаце бомбаш чуеттача хана.

М. БАШИРОВ.

ЛЕНИНСКИ ТРАДИЦЕШТА ТЕШАМЕ ХИЛАР ГОЙТАШ

Массане дакъалацар

(Истедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

нистически субботникие арадоаьна яха деша да цу тIа. Из керда цIа хьалдеш йоаллар цIи хеза волча РСФСР заслуженни гIиллокхарчу хочун Цечоев Iадал-Хьамида комплексни бригада я. Тахан берриган а ханал хьалха балха хьабабьхкаш. Кхалиъ цIе - эсминцан - минни бе. Шийна хьатIабабьхкача болхлоища тахан ден а дезар къоастаден къамьалаш деш ва прораб Айралетов Эдуард.

Цlезига сабар дича лоацца митинг хул.

— Советски наьха самал я коммунистически субботникех къьхьегама цIи лоарIаш, — аьлар Цечоева, — вай массане а хьинар айдеш дола таханара субботник В. И. Ленин нах 116 шу дизара хетадьа да. Цудухьа хIара сага деза а хьамсара а да из. «ЦIеча пхоаттдийнаъаш» ялх ззар сома маьха балхаш дерзда аьина денна

Къаьстта белгалбаьлар Тамирханова Маржан, Сагова Марем, Дзаурова Цазш, Янгирий Айдаевгlар Зайнаш, Сацийта, Лейла, Плиева Райхьанат, кхьбараш, Iаьсий леладу Хостоева Хьаъа, сюжник Бариншхоев Аюп, кхы духха болхлой.

Шоай совхоза объекташ хьалъеча цхьа ззар сома маьха балхаш дир гIишлоп ечча бригадерча болхлоца. Тишденна аьшк гуздеш, бригадирстанашкен фермай коашкеи цхьалхо еш къьхьийгар кинженерно - техничеки болхлошеи гIулакхерча нахеи.

С. АУШЕВ.

СУРТАШ ТIА: «Назрановский» совхоза механизатор Цолоев Аюп. Хьажкlаш дIаъаеи а пок Арсаманов Ибрагим лелаю агреташ.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Шинорма

Миллионаш советски нах санна Владимир Ильич Ленин вай 116 шу дизара хетадьа Ерригсоюзни коммунистически субботнике дегаш Йоздьанна дакъалоацаш хилар 19 апреле «Назрановский» совхоза къьхьегамой. Хьажкlаш дIаъоьча къьстта белгалбаьлар Наьсар - Керторча отделенера Октябрьски Революцеи «Знак Почетен» яха орденаш лелаеш вона Оздоев Хьамзат, Ахьгий-Юртарча отделенера №№ 3, 4, 5 йолча бригадаша кара Нохч - ГIалгIай АССР Лкхехьарча Совета депутат Ужахов Мусса, Цолоев Аюп, Арсамаков ИбрахIам, Пхьилепъонгий - Юртарча отделенера Котиев Шимхоза, Беджиев Мурад, шекара свекlаш дIаъоьви вола Пугоев Жабрвыл, кхы духха болхлой.

Нормагlа дIае йоагIаран 12.5 гектар йолаш 25—26 гектар хьажкlаш дIайийра царех хIаране. Цул механизатор вагсанзар цIа ахь-шина балха норма кхоачаш ца еш. Духхьал цу цхьан дийнахьа кхоьдьа доагорга трактористрашца болх а ца байташ, 300 гектар культурашца дIае низ дIанхъар цар.

Механизаторашца санна дегаш айдена хьинаре къьхийгар субботнике совхоза хьайбаш леладераша а. Кхыча деношка йохкхаш хинначул 200 килограмм шура духъхаIга яьккхар доаркъаьа.

Хьалхалаттарашца нийслуш

Думин тIарча пролетарната сийлахь - вокхача Ильича цIи лелаеш вай къьстта боча долгандеш, цунна толаме накъабаха гIерташ хул хIара шера тха ферма хьайбаш леладераш. Из царна кIарлаш а доаг. Сона дага мел доагIача хана, хIъьта цу ферме аз боллаш бу тхьаь пхиъ шу совгIа хе я, цхьа хиннадеш, пачхьалкхенкомца шура а дуьлуш а доккъера хьалхарча квартале план кхоачаш ца еш. Дика хьохкамаш гойт уух шера а. Шурех наьха яхьа бяття план 116 процент кхоачашйар, хIъьта дулх — 112 процент.

Республика хьайбаш леладеларе социалистически яхьа КПСС Нохч - ГIалгIай обкомо, Министрий Совето, обпсовпрофо, ВЛКСМ обкомо яьча кхетех хьалъара мотти а хьожагIе, цхьоалагIча квартале республикански газетий сийлен Улгга тIа яьккхар тха коллективе.

Цу толашта кхача хъьсстта дохкха новкъостах дир доаркъаьа: Дагиева Ружьмата, Дебирова Зурьас, Ибрагимов Ибрлапта, Гандурова Хьаважс; хIъьта консультанта: Дубаев Лечче, Тушаев Хьамзата, кхьчар.

Нохч-ГIалгIай Iаьсий леладеларе а. Ас айса, хIара Iалъсилга динхьаьеи бусти 800—900 тха а долал тIахьежамаш болх бу карера шу дIадоледеча ден.

А. АРСАНОВА,
Ахгой - Мартановски рIона «Лермонтовский» совхоза шоллагIча ферма Iаьсий леладер, Ленина, Къьхьегама ЦIеча Байракха, «Знак Почета» орденний наградер.

— Тоъал ха я оаха субботника кийчо е йолаш, йоах Цечоева. — Цу моча дезача дийнахьа лоадам боаца хIама бахьан болх ъеца минут йоаккхаргIойаш де дсзачун план а оттаьий, эшаш йола гIишлоп материалаш хьатIаенай. ХIара болхлочоа хоь малагIча моттигг ше хила веза.

Бригадира хIар бакъдеш дIабода болх. Мархкаш а баь, плиташ шоайла вIашкоотта-ча штузатурча еш боахк Датаъева Света, Рашидова Роза. Шоаш дер хоза а бIаре гIаоттаи а ду шар. МорхIта юнъера араъкергача чIоагIа хьалъа йиеге доаъа меттех. Из уйла йолаш бар къьбола болхлой а.

— Мапа дIаала лаьрхIа да цо е объект? — хетт оаха шарга.

— Бутт гIарга ца мара яц болх бе йисар, — йоах кхалнача, — Цкьабакъда таханн санна болх бой пхьа хIара хьалха йиеге доаъа меттех. Из уйла йолаш бар къьбола болхлой а.

Л. АБДУРЗАКОВ.
М. БАРАХОЕВ.
М. КАРТОЕВ.

ХЬАДЕР ДУККАГІА ХИЛИЙТА

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

1986 шера хьалхара кварталхьа хьинаш. Из юкъ белгалбаьлина масса а йолуш участашка хьинаре кхьаьжарца.

Ишта болх барах республика ерриге промышленность хьайиъна продукци маьхьала яккхара 1986 шера хьалхара кварталан план 100,7 процент яхочаъийлъ. Агропромышленность — 105,5 процент.

1985 шера тІадиса деккар тІера дІа а доаккхаш, республика ерриге индустриальни хийцаяь промышленни колектишаца уьйр кварталера дикка дукхагІа тІехкетитар аралера продукци соаяккха хьалхарча кварталера хиннарчул. Эттара дикагІа болх бир машинашъераша, соаяккхьалхарча кварталера аралеъ-чул 7,6 процент дукхагІа продукци аралера. Цар уьйр шера цу юкъа, хьунен хьу чакйохьачен промышленность — 13,1 процент, йІгача промышленность — 9,4 процент.

ПІадвуган да, республика ерриге промышленность хьайиъна тІа мел кхиЙтта промышленни продукци кхьаьхьарама оьсарле лаккъара чотагІа тІакхиЙтта хиларца, цо кхьаьта тешал ду юкъара производстза эффективность дакхлуш латтара.

Уьк шера хьалхарча квартале дІа а хьохамаш дахьад «Грознефть», «Оргтехника» производственни объединене — 9 процент, «Электроинструмент», грозненски Нефтеспецавтотранс» заводашка бархІ-бархІ процент. Грозненски ремонтно-механически заводе — 6 процент, «Терек» яхача производственни мебельно-дачан хІамаш ева объединене — 21 процент, иштта кхьучаьа.

ВІаччина республика хьайиъна дахьа толамаш дика далле а, 1986 шера хьалхарча квартале пІанован задачи кхочаш ца ёи тІехьажа-ёи я хьалха пІанован 13-гІа соаяккха тонна мехкадьттен 17 миллион кубически метр газ.

Бензин, доагагу маьуг, мехкадьттахьмо продукци, мехкадьтта аппаратура, механизированни ГІишлоп-монтажни инструмент, трактории прицепаш, керх хьокха хьу, мебель, кІир, вІашагІехетта ваишбетона конструкцеши оатхалаш, чухьнахьи тІехнахьеи дувхаду пазата барашъаьш, кога тІирг, дулх, юлбаси изделеш, майлахь, мерзача шурий продукци, консерваш, корта бохабеш доаца маларан арахецара кварталера планан тІехнихочаш-ъьяьй.

Республике кІезита промышленности коллективаш йц керда техника сентярра 50 а кхы тІех а процент йолаяь материальни вложенеш дІаучхийтаеш. Керда техника юкъакхуьлараь, шолг тароехь болза пайда яьлъяь кІкъара лаккъяьш цар кхьаьгара оьсарле.

Кхьаьгара оьсарле лаккъяьра 1986 шера хьалхарча кварталь задани 10,8 процент кхочаъийлъяьй, соаяккха хьун хана хиннарчул кхьаьгара оьсарле 1,4 процент лакъяьеий промышленности. Цу хьокхара дакъе дина толамаш дахьад «Красный молот» заводо — кхьаьгара оьсарле — 3 процент, «Оргтехника» производственни объединене — 9 процент, «Электроинструмент», грозненски «Нефтеспецавтотранс» заводашка бархІ-бархІ процент, Грозненски ремонтно-механически заводе — 6 процент, «Терек» яхача производственни мебельно-дачан хІамаш ева объединене — 21 процент, иштта кхьучаьа.

ВІаччина республика хьайиъна дахьа толамаш дика далле а, 1986 шера хьалхарча квартале пІанован задачи кхочаш ца ёи тІехьажа-ёи я хьалха пІанован показатели кхочаш ца ёи тІехьажа-ёи я хьалха производственни объединени, бахача наха бытовой пІулахаш дечиг, «Электроприбор» заводе — 54 процент, «Пищемаш» заводе — 39,8 процент, «Автоспецоборудование» яхача оптико-механически заводе — 91,7 процент продукци арахец яа знак ГІалатташ.

Из ишта дале а хІанз а тІехьа во хІамаш хьаеш ма-тигаш ниЙсу, уьк хилад стандартаеш технически хьаьлашен йіаделарашца хьежжа-бран еала ДІадьалыхкхаш. Кога тІирг, швейни трикотажни изделеш, мерзача шурий продукци, маьхьа-булочни изделеш, минеральни-ъий во да яхаш наьх летъяьа-ний рекламашен ухашш духхя моттигаш ниЙслу.

Хоадамбоалаш ъьокхамаш дикагІа хулийтара йола тарашъаш «Целина» ятІ производственни объединенеш хьаьрго социалистически экономически интеграце дикагІойла керда этап хьайийлар.

Масала, цаІ йола боахама организм а хинна ДІаэттай металл теда станокаш ю Софийски комбинати Иванов-ски станокаш ю производственни объединени. Цхьана производстве — объединенеш хьаьрго социалистически экономически интеграце дикагІойла керда этап хьайийлар.

Масала, цаІ йола боахама организм а хинна ДІаэттай металл теда станокаш ю Софийски комбинати Иванов-

ВОЛГАРИ. Цхьана йола советско-болгарски йилмапроизводственни объединенеш хьаьрго социалистически экономически интеграце дикагІойла керда этап хьайийлар.

Масала, цаІ йола боахама организм а хинна ДІаэттай металл теда станокаш ю Софийски комбинати Иванов-ски станокаш ю производственни объединени. Цхьана производстве — объединенеш хьаьрго социалистически экономически интеграце дикагІойла керда этап хьайийлар.

Масала, цаІ йола боахама организм а хинна ДІаэттай металл теда станокаш ю Софийски комбинати Иванов-

Ошкош цехьарч

ВОЛГАРИ. Цхьана йола советско-болгарски йилмапроизводственни объединенеш хьаьрго социалистически экономически интеграце дикагІойла керда этап хьайийлар.

Масала, цаІ йола боахама организм а хинна ДІаэттай металл теда станокаш ю Софийски комбинати Иванов-

ски станокаш ю производственни объединени. Цхьана производстве —

КУЛЬТУРА ХОАМАШ

ИЗОИСКУССТВА КИРА

Вай мехка традиционни а хинна дIаэтгаш хIара шера изобразительни искусства Ерригсозовни кIира чакIдоахаш хилар. Уьк денонна из хьадIидар П. Захарова цIерагIча Нохч-ГIалгIай автономни искусствай республикански музее. Из хьаделаш кхаьмал дIа музей директора Нохч-ГIалгIай АССР халкъа поэтессас Ахматова Рансас, республика культура министра — заместителя А. Митрофанова, Нохч-ГIалгIай АССР художникийн Союза председателза Х. Ахмедова.

Из кIира дIахьош хьайбиьла я художникийн мастерскеш. Республиканскин музеи Шаьларчь, Алхан-Юртарча филиалашна. Нахаренча, Аргуьнера халкъа картинни галерейшна гойташ керда сурташ да, цигача музеи искусствоведашна, художникашна ей «Советски изобразительни искусствера В. И. Ленина сурт-сибат». «Вай хенарча Нохч-ГIалгIайчен изобразительни искусство», «П. Захарова вахара а кхоллама а нийса» яха лекцеш, беседаш ю.

«МИШТА УДАБУ ХОЗА МЕХКАРИЙ»

Иштта цIи йолаш я уьк деношка Нурадилов Хаппасиний цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхьалкхан театра юкъ-ъастошна. Иштта шийна ховр хамарша кIзчарга декъ Дудаевас.

Масаза ханнар аьлнаьа дола из, новкъосташа бокха тешам бенна роддома партийни организацие секретарала керзавай.

СУРТА ТIА: Л. Дудаева.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Уьк шера яхь шу доал лора Дудаева Любас № 1 йолча роддоме болх бу.

Зламга йолча хана дена лор хила лаьрхIа хинна Любас кюъьера школа йистехькхача Орджоникидзе медицински институте дешна йолаш. Теламе институт чакIлыкъкхачул тIехьаГIа шийна хьамсара болча мехка кюа ца йоагIа ю.

Хlана Люба квалификации специалист я. Таханара шиг балха опыт цо ловзий совместителе новкъосташна. Иштта шийна ховр хамарша кIзчарга декъ Дудаевас.

Масаза ханнар аьлнаьа дола из, новкъосташа бокха тешам бенна роддома партийни организацие секретарала керзавай.

СУРТА ТIА: Л. Дудаева.

З. БАТЧАЕВА сурт.

«БЕКЕ КЪОНГАШ» СЦЕНА ТIА БАРГБА

Нохч - ГIалгIай АССР халкъа яздархочун Боков Ахьмада «Беке кьонгаш» яхьта романа инсценировкин Москверча кинодраматурга Голяков Яковен Нурадилов Нохч - ГIалгIай пачхьалкхан театра режиссера Беков Мустафан.

Беков Мустафа — эттара хьалхара ГIалгIай профессиональни режиссер. Цо яьккхий Ленинградера театральни, музыкальни, кинематографен пачхьалкхийчен институт, цо дийцнаш профессора Н. Сулимова курсе. Горькерча областной драматически театре цо оттавий «Кетарлон безам» яха Шиллерера трагеди, «Яков Ивановичан» яха Шиллерера трагеди, «Моя Марья» драма. Мехка халк - тайнарча театрашка А. Чехова, Б. Шоу, Т. Уильяма, В. Быкова, кхачар пьесаш уьттавий. Моттигерча зрителя эттара хьалха шин пьесаш дIахьедаш цо цена тIа яккха лаьрхIай А. Бокова романах йола инсценировка. Цунах лаьца я ер дешаш ду.

— Фу бахьан долаш, дагадеха хьона ер романах йола спектакль оттаяр?

— Драматурги хуле — театр а хургда. Къаман театра лард шиъ драматургех латташ хила еза. Из хьакхочар, цар, цу дахьле авторашна болх бар театра керттера лаьрхкар да. Чехов воаш МХАТ а хургдацар, из довзаш Чехов а хургдацар, Горькерча ГIалгIай театральни трупна декхар — шиъ драматургех кхоллар. ДIахо йодача хана из де а хьожаргда тхо.

Вахорчна Идриса «ВIашшерий боадонгара» яхен Боков Ахьмада «Беке кьонгаш» яхен романаш сона дагадоаха дукха ха яр. Идриса романах нохчий труппо оттавий спектакль. Цудухьа романа тIа дувцар доацца, дийца цуьн тувдацан толхабе йиш яц. Из кхета а деш, бIьб оаха ну тIа бав болх. Тхона хьамсара а лоаррхIаме а я роман ТIара социально - психологически а исторически а событеши характеераши, этнографически материал. Цуьн турпалхо кхетаро пачхьалкъа замо шоашца лелаеш йола социальни а правова а хардонаш.

— Романа турпалхой бовзаш бе. Иштта зрителя безаберина а довзаш а бола артисташ гIалгIай трупе а бе. Спектаклерча керттера родаш довзаберш я уьк хургда?

— А, хуржаш. Керттера родаш зрителя lаяха довзаш боацаца иъончача актерашка ду аз. Сона ха деза царех ер довал, йовза еза цар творчески диапазон. Бакъда, сона аттагIа дар цIи хезача артисташка уьк родаш дIаоацар